

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Dr. Schmidt Péter 1926. december 27-én Mezőberényben látta meg a napvilágot, német származású, de magát magyarnak valló családban. Édesapja Schmidt Péter, édesanyja Wagner Magdolna. Hároméves koráig tanyán éltek, 1929 őszén költözött a család Mezőberénybe. Elemi iskoláit Mezőberényben és Békésen járta. 1938-ban a család visszaköltözik Mezőberénybe, Schmidt Pétert édesapja beírta a Polgári Iskolába, amit 1942 júniusában fejezett be. Édesapja az eszes és szorgalmas fiának a továbbtanulás lehetőségét biztosítva beírta a Békéscsabán működő Kereskedelmi Középiskolába, ahol egész életére meghatározó osztályfőnök: Dr. Bánhegyi József adott számára útmutatást, példát emberségből, tudásvágyból és mindig az újat, jobbat kereső, másokon, az elesetteken segítő magatartásból. (Tőle tanulta – az egész életében követett erkölcsi követelményt: embernek maradni, minden körülmények között!)

A háború megtépázta a Schmidt családot is, a felmenő ági rokonság egy része Németországba került, édesapja Oroszországban „malenkij roboton” volt több mint 4 évet. A katonaságot – egy robbanó szerkezet okozta baleset miatt – megúszta.

1946-1947-ben a tehetséges fiatalember népi kollégista lesz és ez az időszak ugyancsak meghatározó szerepet játszott gondolkodásmódjának, szemléletének, szakmai és politikai hitvallásának alakításában.

1947-ben érettségi után Budapesten, a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közigazgatási Szakára iratkozott be, 1948 szeptemberétől átkerült a Jogi Karra. Egyetemi évei alatt dr. Beér János alkotmányjogi tanszékén demonstrátorként dolgozott, majd szemináriumokat vezetett, 1951-ben diplomázott. Dr. Schmidt Péter – diplomája megszerzése után, vette nőül az endrődi születésű Julis Margitot. E házasságból 1953-ban született Péter fiúk és 1957-ben Zsuzsanna lányuk. 1951-ben a Magyar Tudományos Akadémia aspiránsa és három ösztöndíjas évet töltött el a jogi kar államjogi tanszékén. Az ösztöndíj lejárta után Pécsen, az egyetem jogi karán lett adjunktus. 1956. február 1-jétől visszakerült Budapestre tudományos kutatónak az Állam- és Jogtudományi Intézetbe, és az év júniusában védte meg kandidátusi disszertációját. Intézeti munkája során tudományos érdeklődésének középpontjába a választójog és az állampolgári alapjogok kerültek, és e témakörben való elmélyülése döntő jelentőségű változást hozott szakmai érdeklődésében. 1959 októberétől, kutatómunkája mellett, az ELTE Állam és Jogtudományi karán tanít félállásban, de más felsőoktatási intézményekben is. 1967-ben – miután főállású docensi kinevezést kapott - az ELTE Államjogi tanszékén megszüntette az ÁJ Intézeti kutatói állását. 1971 és 1976 között egyetemi tanári munkája mellett másodállásban dolgozott a Társadalomtudomány Intézetben, 1977-ben főállása lett az intézetben, az egyetemen pedig félállásban tanított. 1980-ban visszakerült teljes állásban az ELTE Jogi Karára, ahol három évig (1980-1983) a kar dékánjaként vezette az intézményt. 1990. július 1-jéig dolgozott egyetemi oktatóként, amikor az országgyűlés alkotmánybíróvá választotta. Ezt a tisztséget hat éven keresztül töltötte be, amikor 70. életéve betöltése után nyugdíjba ment. Nyugdíjasként – miután a nyarakat felesége gyomai szülőházában töltötték - tanácsadóként segítette a gyomai önkormányzat munkáját.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Dr. Schmidt Péter tudományos kutatói és oktatói tevékenysége átfogja az államhatalom és állampolgár egymáshoz való viszonyulását, az államszervezet különböző területeit, a választójog, alapvető emberi jogok kérdéskörét, valamint ezeknek a kérdéseknek szélesebb társadalmi összefüggéseit.

Első kutatási területe a Jogtudományi Intézetben a választójog területe volt, ezen belül is az egyéni és listás (lajstromos) választási rendszer összefüggése a politikai viszonyokkal. Ugyancsak az Intézetben töltött időszak alatt - többekkel együtt - kutathatta az állampolgári jogokat, ezen belül a lelkiismereti és vallásszabadság kérdéseivel, valamint az egyesülési és gyülekezési joggal foglalkozott. 1965-ben jelent meg „Az állampolgárok alapjogai és kötelezettségei„ címmel a szabadságjogokkal kapcsolatos kutatások összegzése, melyért a Magyar Tudományos Akadémia az Akadémiai díj első fokozatával tüntette ki Dr. Schmidt Pétert 1967-ben. Ezek a kutatások ébresztették rá arra, hogy „az állam hatalma nem lehet korlátlan az emberek, a társadalom felett!” A jogokat, de különösen a szabadságjogokat nem az állam adja, hanem azok az állam hatalmának korlátai. A Társadalomtudományi Intézetben - részt vállalt az új tanácstörvény kidolgozásában is - de emellett folytatta a választójogi kérdések kutatását, melynek új irányt szabott azzal, hogy nem a jogdogmatikai megoldások érdekelték már, hanem annak politikuma, társadalmi szerepe. Az 1970-es évektől a Társadalomtudományi Intézet - mint a politikatudomány elismertetésének bölcsője -, Dr. Schmidt Péter kutatói munkájának új irányt szabott, hiszen innentől kezdve „a jogot, az alkotmányos alapjogokat, a politikai rendszert, nemcsak a jogon belülről, illetve a jogrendszeren keresztül látta és láttatta, hanem a társadalmi rendszer egésze felől vizsgálta az állam által lefedett és közjog által szabályozott állami szférát, valamint az azt követő és sokszor azt meghatározó társadalmi alrendszereket is.” - Bihari Mihály politológus, alkotmánybíró, Schmidt Péter tanítványa értékelése szerint.

Dr. Schmidt Péter, a politikatudomány elismertetésének, és intézményesítésének egyik élharcosa volt, nem véletlen, hogy 1994-ben a Politikatudományi Társaság a Bibó István Díjjal tüntette ki. Dr. Schmidt Pétert emberként és tudósként is - az 1980-as évek társadalmi változásai természetes módon vitték és „sodorták” a reformok mellett elkötelezett társadalomtudósok táborába, majd a rendszerváltozás közelébe. Ekkor még hitte azt, hogy a 80-as évek társadalmi rendszere reformok révén képes önmaga megreformálására. A rendszerváltozás más utat nyitott, melyről mai napig is azt a véleményt vallja: „Meggyőződésem szerint lett volna mód, más megoldásokat keresni, a privatizációt másként végigvinni.... A folyamat lezárult, lehet rajta elmélkedni, de abban biztos vagyok, hogy ennek átgondolása egyszer még a társadalom feladata lesz. Akkorra azonban a mai politikai felállást az élet elsodorja.”

Dr. Schmidt Péter a felkérés ellenére sem vállalta el az alkotmánybírói felkérést mindaddig, amíg a jelölteket a pártok delegálták. Őt a parlament választotta meg 1990. július 2-án. Alkotmánybíróként már nem vehetett részt közvetlenül a politikai közéletben. A sors fintora az, hogy véleménye szerint nem volt feltétlenül szükségszerűség az Alkotmánybíróság létrehozása a rendszerváltoztatás folyamatában, mégis munkájának aktív részesévé vált. Alkotmánybíróként is mindig határozottan és következetesen kiállt véleménye mellett, ellenezte az Alkotmánybíróság hatalmának jelentős kiterjesztését és megfogalmazta egy új alkotmány megalkotásának szükségességét.

Dr. Schmidt Péter egyetemi oktatói keze alatt jogásznemzedékek nőttek fel. Tanítványaiban mindig az embert tisztelte, szigorú szeretettel adta át tudását, de emellett adott egy olyan tartást is, egy olyan gondolkodásmódot, amire csak nagyon kevesek voltak képesek. Tantárgya mellett megtanította hallgatóit arra, hogy a jelenségeket ne önmagukban értelmezzék, mindig keressék azok beilleszkedését a társadalmi, politikai környezetbe, ne nyugodjanak bele a jelen valóságába, hanem keressenek új utat a jóra, a jobbításra. A komplex, összefüggésekben való gondolkodás az, ami minden tanítványának szánt ajándéka.

Dr. Schmidt Péter, egész életével, tudományos és oktatói, alkotmánybírói munkájával példát állított mindazoknak, akik a közvetlen környezetébe kerültek. Higgadt, szerény és bölcs ember, jó humorérzékkel megáldva, aki mindig következetesen kiállt a véleménye mellett, szembeszállt a kisemberekért, a társadalmat jobbitó szándéka védelmében.

Dr. Schmidt Péter - bár az élet Budapestre szólította - sohasem tagadta meg mezőberényi gyökereit, származását. Ahol tudta, ott segítette szülőhelyét, mert elszakadni soha nem tudott a gyökerektől. Amikor Berény várossá nyilvánítása szóba került, maga is tevékenyen egyengette a várossá válás útját. Tagja volt az elszármazottak budapesti csoportjának, és alapítóként vett részt a Baráti Egylet Mezőberényért Egyesület munkájában. Életművét 2008-ban „A politikai átalakulás sodrában” c könyvében összegezte.

Kitüntetések, díjak:

- MTA Akadémiai Díj I. fok (1967)
- A Kar Kiváló Oktatója (ELTE ÁJK) (1976)
- Ezüst Mikrofon Díj (Rádió) (1981)
- ELTE Aranyérem (1984)
- Munka Érdemrend arany fokozata (1986)
- Bibó István-díj (1994)
- Magyar Köztársasági Érdemrend középkereszt a csillaggal (1996)
- „Mezőberény Város Díszpolgára” 2014.

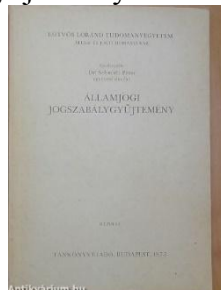

Művek, eredmények:

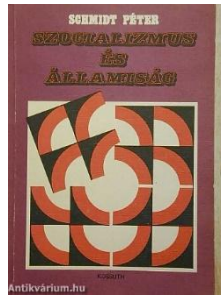
- Decentralizáció és centralizmus. 1959.
- Az állampolgárok szabadságjogai. 1965.
- Magyar Alkotmányjog I. 1973.

- Államjogi jogszabálygyűjtemény 1975.

- A bürokrácia forrásai az államigazgatásban. 1979.
- Szocializmus és államiság. 1984.

- A köztársasági államforma a mai Magyarországon. 1990.
- Alkotmánybíráskodás és hatalommegosztás. 1996.
- A politikai átalakulás sodrában 2008.

Schmidt Péter egyetemi tanár, volt alkotmánybíró tanulmány- és életműköteté valójában sokkal több, mint a magyar politikai berendezkedés átalakulásában - mondhatjuk, annak fő sodorvonalában - részt vevő tudós, közéleti személy gondolatait tartalmazó könyv. Sok műfajú kötetet vesz a kezébe az olvasó: különböző időkben készült interjúk, tanulmányok, kiadott és eddig meg nem jelent, csak kéziratban olvasható írások egyaránt találhatók e műben. Az olvasó képet kap életének induló és kezdeti időszakáról, a tanyasi, szegényparaszti életről, a felnőtté válás és a pályaválasztás éveiről. Kibontakozik előttünk a magasra ívelő szakmai életút is, amely szorosan kapcsolódik a magyar alkotmányjog és a politikatudomány alakulásához, fejlődéséhez és átalakulásához, az egymást váltó politikai rendszerek történetéhez. Az önéletrajz mellett 28 tudományos értekezés olvasható a könyvben.

Dr. Schmidt Péter /alkotmányjogtudós, egyetemi tanár, alkotmánybíró/ munkásságának értéktárba történő felvételét kezdeményezem a politikatudományi, oktatási és alkotmánybírói területen végzett kiemelkedő tevékenységéért, nemzetközi és országos viszonylatban szerzett elismeréséért, mellyel hozzájárult Mezőberény jó hírnevének öregbítéséhez.

(Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Akad%C3%A9miai_d%C3%ADjasok_list%C3%A1ja_%281961%E2%80%931980%29#I._fok_5

<http://konyvtar.mezobereny.hu/>

<http://www.gyomaendrod.hu/list/hirek/1368>

http://epa.oszk.hu/02300/02307/00086/pdf/EPA02307_mezoberenyi_hirmondo_2014_09.pdf